

Kemia-lehden pakinoitsija
Keemikko väittää katsovansa
maailman menoa erlenmeyerlasien läpi.
Valkoisen takin alla piilee kuitenkin
monitaitoinen maailmankansalainen,
jolle mikään inhimillinen ei ole vierasta.

Puhuu enkelten kielellä

Norjalaiset hermostuivat taannoin, kun paikallinen prinsessa perusti kielikoulun. Sen oppiaineena oli enkelten kieli, jota prinsessa väitti hallitsevansa suvereenisti. Vuonomaan kansalaiset julistautuivat heti kielitieteilijöiksi, ja neidon mielenterveyttä alettiin julkisesti epäillä.

Lingvistit kuitenkin tietävät, että ilmiö ei ole uusi, vaan universaalin kantakielien etsintä liittyy kiinteästi tieteenalaan. Vuosituhansia on haettu kieltä, jolla Aatami ja Jumala kommunikoivat. Enkelten kieli on luonteva alkukielen murre, ei sen kummempaa. Norjan kansa saa hävetä epätieteellistä noitajahtiaan.

Georg Phillip Harsdorffilainen todisti jo 1600-luvulla, että peruskielen on täytynyt olla saksa. Hän perusteli väitettään selkeällä kieliopilla. Vain saksan kielen sanajärjestys tuki loogista ajattelua. Sittemmin ajatuksen vahvisti **Martin Heidegger**: ainoastaan saksa sopi filosofian kieleksi.

Antiikin kreikkalaisille kielikysymys ei ollut edes kysymys. Heidän mielestään filosofit puhuivat kreikkaa ja pelkästään kreikkaa. Muualta tulevat eivät osanneet kieltä kunnolla, joten heidän ajattelukykynsäkin oli korkeintaan änkytystasolla. Kreikkalaiset eivät siksi ottaneetkaan muukalaisia vakavasti.

Roomalaisillekaan kieli ei ollut ongelma. Roomalaiset ajattelivat ja puhuivat, kun taas barbaareille ei annettu edes ihmisoikeuksia. Ne eivät tosin kulkeneet käsikynnkkää kielitaidon kanssa.

Roomalainen oikeus kattoi pitkään ai-

noastaan vapaiden sukujen välisten riitojen ratkaisun. Ihmisoikeuksia oli vain sukujen päämiehillä, ei aikuisilla pojilla, naisilla eikä luonnollisestikaan orjilla. Barbaarit sopivat orjiksi tai sirkuksilla tapettaviksi.

Näissä oloissa vieraiden kielten osaa miselle ei ollut suurta kysyntää. Enkelitkin, kuten koko kristinusko, olivat Roomassa kiellettyjä aina 300-luvulle asti. Vaikkei kruunupäiden kohtelu nyky-Norjassakaan ole kaksista, muinaisessa Roomassa enkelien kanssa keskustelvalle barbaariprinsessalle olisi käynyt todella huonosti.

Rooman supervallan jälkeen Eurooppa baabelisoitui. Välimerellä puhuttiin lopulta arabiaa ja muita kummallisia kieliä. **Dante Alighieri** kyllästyi tilanteeseen, jossa italia oli siinä määrin murteiden murtama, että samassa kaupungissa voitiin puhua useaa kieliversiota. Kirjailija halusi yhdistää murteet yhdeksi ja sivutuotteena palauttaa jumalallisen alkukielen ainakin runouteen.

Antoine de Rivarolia Danten yritys ei hetkauttanut. Vuonna 1784 hän julisti ranskan ainoaksi kantakieleksi. Vain ranskan rakenne sopi ihmismielen struktuuriin. Englanti oli liian epäselvää ja italia liian mietoa, saksasta ja espanjasta puhumattakaan.

Ajatus ranskan paremmuudesta elää maassa yhä huolimatta siitä, ettei **Voltaire**n kieli ole yrityksistä huolimatta muualla yleistynyt. Lieneekö siihen syyinä subjunktiivinen verbimuoto vai tapa jättää säännöllisesti kolmasosa oppi-

laista luokalle.

Norjan siniverikko olisi voinut välttää kohun valitsemalla toisenlaisen lähestymiskulman. Tuskin kukaan olisi arvostellut pyrkimyksiä jatkaa historian suurmiesten hankkeita, olivat ne miten mieltömiä tahansa. Maailma on täynnä Graalin maljan ja Sammon etsijöitä. Jumalallista peruskieltä on yritetty ympäri niin hepreaan kuin gaelin kieleenkin.

Myös kirjallisuus ja elokuvat olisivat tarjonneet hyviä aineksia vähemmän sensitiivisiin kieliharrastuksiin. Enkelten kielelle löytyy suomesta sormustenhermainen vastine: keijukaisten kieli. On varsin mielenkiintoista, että raskaasti pärisevän r-kirjaimen kieli on hyväksytty niinkin hentojen olentojen kuin keijujen puheenparreksi.

Väärin ymmärrettyä prinsessaa on syytä lohduttaa. Hänen kielikoulunsa liikeidea toimii kyllä, kunhan sitä hieman jalostaa.

Ensinnäkin nimeksi kannattaa valita vaikka Danten jumalallinen peruskielikoulu. Toiseksi kurssien sisältöä on syytä muuttaa.

Hänen korkeutensa kannattaa pysytellä esimerkiksi keijukaistenfilologiassa, vaikka kalevalaisen kielen ääntäminen saattaakin olla norjalaiselle vaikeaa. Tämän ymmärtäminen saattaa vaatia filosofin kykyjä. Loogista ajattelua jalosukuinen pedagogi voi harjoitella saksan kieliopin parissa.

Keemikko